

Vergaderjaar 2008–2009

-
31 815	Herindeling van de gemeenten Horst aan de Maas, Meerlo-Wanssum, Sevenum en Venray
31 816	Samenvoeging van de gemeenten Reiderland, Scheemda en Winschoten
31 817	Samenvoeging van de gemeenten Helden, Kessel, Maasbree en Meijel
31 818	Samenvoeging van de gemeenten Arcen en Velden en Venlo en een deel van het grondgebied van de gemeente Bergen Lb
31 819	Samenvoeging van de gemeenten Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel en Zevenhuizen-Moerkapelle

C

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 25 juni 2009

1. Inleiding

Hierbij bied ik u de memorie van antwoord aan van de wetsvoorstellen tot samenvoeging van de gemeenten Helden, Kessel, Maasbree en Meijel tot de nieuwe gemeente Peel en Maas, samenvoeging van de gemeenten Reiderland, Scheemda en Winschoten tot de nieuwe gemeente Oldambt, samenvoeging van de gemeenten Arcen en Velden en Venlo tot de nieuwe gemeente Venlo, samenvoeging van de gemeenten Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel en Zevenhuizen-Moerkapelle tot de nieuwe gemeente Zuidplas en gemeentelijke herindeling van de gemeenten Horst aan de Maas en Sevenum en een deel van de gemeente Meerlo-Wanssum, inhoudende de kernen Meerlo, Swolgen en Tienray. Tevens voorziet dit laatste wetsvoorstel in een grenswijziging van de gemeente Venray door toevoeging van het andere deel van de gemeente Meerlo-Wanssum, inhoudende de kernen Wanssum, Geijsteren en Blitterswijck.

De leden van de fracties van de PvdA en van de SP hebben met belangstelling kennis genomen van de voorstellen tot gemeentelijke herindeling. De leden van de SGP-fractie, evenals de leden van de CU-fractie, hebben met belangstelling van de aangeboden voorstellen tot gemeentelijke herindeling kennis genomen. De leden van de fractie van D66 hebben met instemming kennis genomen van de voorstellen voor een aantal gemeentelijke samenvoegingen.

Deze memorie van antwoord beperkt zich tot de beantwoording van de vragen over de voorliggende wetsvoorstellen. De vragen over het vernieuwde Beleidskader gemeentelijke herindeling (Kamerstukken II, 2008/09, 28 750, nr. 5) zullen afzonderlijk in een brief worden beantwoord. Dit onderscheid is gemaakt vanwege de overweging om de behandeling van de wetsvoorstellen te bespoedigen. Bij de beantwoording heb ik zoveel mogelijk de volgorde van het verslag aangehouden. Omdat de vragen over het Beleidskader gemeentelijke herindeling soms waren verweven met de vragen over de wetsvoorstellen ben ik hiervan een enkele keer afgeweken.

2. Draagvlak

De leden van de fractie van de PvdA vragen op welke wijze het draagvlak-criterium een rol heeft gespeeld in de beoordeling van de samenvoeging van de gemeenten Helden, Kessel, Maasbree en Meijel, in het bijzonder ten aanzien van het draagvlak in de gemeente Meijel. Daarnaast vragen de leden van de SP-fractie of de regering specifiek kan ingaan op het lokale draagvlak betreffende de voorstellen tot gemeentelijke herindeling van de gemeenten Helden, Kessel, Maasbree en Meijel, de gemeenten Horst aan de Maas, Meerlo-Wanssum, Sevenum en Venray en van de gemeenten Arcen en Velden en Venlo?

Draagvlak is een centraal begrip bij voorstellen tot gemeentelijke herindeling. In het coalitieakkoord is opgenomen dat een noodzakelijke voorwaarde is voor een gemeentelijke herindeling. Het streven dient bij herindelingsprocessen gericht te zijn op het bereiken van een zo groot mogelijk bestuurlijk draagvlak.

In het Beleidskader gemeentelijke herindeling wordt een onderscheid gemaakt tussen bestuurlijk draagvlak, maatschappelijk draagvlak en regionaal draagvlak. Bij het beoordelen van het draagvlakcriterium dient de provincie uit te gaan van het bestuurlijke en het regionale draagvlak. Het is de verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur in een representatieve democratie om te investeren in het maatschappelijke draagvlak, maar tevens ook om lokale opvattingen en belangen tegen elkaar af te wegen.

In het hierna volgende zal per gemeente worden aangegeven op welke wijze het bestuurlijk draagvlak in elk van de gemeenten aanwezig is, en op welke wijze de gemeenten het maatschappelijk draagvlak hebben onderzocht.

Helden, Kessel, Maasbree en Meijel

De betrokken gemeenteraden hebben zich allen voor deze samenvoeging uitgesproken, wat duidt op een breed bestuurlijk draagvlak. Op 26, 27 en 28 mei 2008 hebben de gemeenteraden van Helden, Maasbree en Meijel unaniem ingestemd met het herindelingsadvies. De gemeenteraad van Kessel heeft met tien stemmen voor en één stem tegen ingestemd met het herindelingsadvies.

In de gemeenten Helden, Kessel en Maasbree bleek uit de reacties van de inwoners eveneens een groot draagvlak voor samenvoeging van deze gemeenten. In de gemeente Meijel waren de reacties van inwoners wisselend, waarop de gemeenteraad van Meijel aanvankelijk koos voor behoud van zelfstandigheid. Het college van Meijel heeft vervolgens de gevolgen van dit besluit in kaart gebracht. Er is een onderzoek gepleegd naar de formatieve en financiële consequenties voor een zelfstandig gemeente Meijel en daarnaast heeft het college een toekomstvisie Meijel 2020 in

concept opgesteld. Op basis daarvan heeft het college opnieuw het voorstel tot samenvoeging aan de gemeenteraad voorgelegd. Op 10 maart 2008 heeft de gemeenteraad van Meijel alsnog unaniem het besluit genomen deel te nemen aan de samenvoeging met de gemeenten Helden, Kessel en Maasbree. Na de vaststelling van het herindelingsontwerp door de vier gemeenteraden op 10 en 17 maart 2008 is het herindelingsontwerp ter inzage gelegd in de betrokken gemeenten. Uitsluitend de buurgemeenten hebben gebruik gemaakt van de gelegenheid tot het indienen van zienswijzen. Deze zijn allen instemmend van aard.

Horst aan de Maas, Meerlo-Wanssum, Sevenum en Venray

De betrokken gemeenteraden hebben zich unaniem voor deze herindeling uitgesproken, wat duidt op een zeer breed bestuurlijk draagvlak. Op 26 mei 2008 hebben de gemeenteraden van de betrokken gemeenten het gezamenlijke herindelingsontwerp vastgesteld. Tijdens de periode van de terinzagelegging zijn geen zienswijzen ontvangen. Het herindelingsadvies is op 4 en 5 augustus 2008 unaniem vastgesteld door de betrokken gemeenteraden.

In Sevenum is een raadgevend referendum gehouden waarbij een meerderheid van de kiesgerechtigden (59%) zich uitsprak tegen het behoud van zelfstandigheid van deze gemeente. De gemeenteraad van Sevenum heeft vervolgens op basis van een eigen afweging gekozen de uitslag van het referendum te volgen en besloten fusiebesprekingen aan te gaan met Horst aan de Maas (en later ook met Meerlo-Wanssum).

In aanloop naar de besluitvorming door de gemeenteraad van Meerlo-Wanssum zijn er op 1 en 2 april 2008 burgeravonden georganiseerd waaruit het gemeentebestuur heeft geconcludeerd dat in de gemeente voldoende draagvlak was voor splitsing van Meerlo-Wanssum. Ook uit een dorpspeiling onder de zes kernen is gebleken dat een meerderheid van de inwoners voorstander is van splitsing van de gemeente Meerlo-Wanssum. Daarbij moet worden aangetekend dat in vier van de zes kernen een meerderheid van de inwoners voorstander is van aansluiting bij de gemeente Horst aan de Maas. De gemeenteraad van Meerlo-Wanssum heeft echter een andere afweging gemaakt.

Arcen en Velden en Venlo

De betrokken gemeenteraden hebben zich op 13 maart 2008 unaniem voor deze herindeling uitgesproken, wat duidt op een zeer breed bestuurlijk draagvlak.

In de gemeente Arcen en Velden heeft een intensieve raadpleging van de bevolking, bedrijfsleven en verenigingen plaatsgevonden. De gemeente Arcen en Velden heeft publieksavonden georganiseerd, bijeenkomsten met portefeuillehouders van de gemeenten Horst aan de Maas en Venlo en daarnaast overleggen gevoerd met de gemeenteraden van Horst aan de Maas en Venlo. Op 30 januari 2008 heeft de gemeenteraad van Venlo unaniem besloten om volledige medewerking te verlenen aan de samenvoeging wanneer de gemeente Arcen en Velden zou kiezen voor een samenvoeging met de gemeente Venlo.

Voorts vragen de leden van de PvdA-fractie om een reactie inzake de constatering dat het wetsvoorstel tot samenvoeging van de gemeenten Helden, Kessel, Maasbree en Meijel niet in de huidige vorm actief kenbaar is gemaakt aan de bevolking van de gemeente Meijel. Zij vragen waarop de regering haar mening baseert dat desalniettemin zorgvuldig met het

draagvlakcriterium is omgegaan, zodat er geen procedurele belemmeringen zijn om tot samenvoeging over te gaan?

De gemeente Meijel heeft de terinzagelegging van het herindelingsontwerp niet op de in de gemeente gebruikelijke wijze bekendgemaakt, te weten door middel van een aankondiging in het plaatselijke weekbericht. Wel is de terinzagelegging bekendgemaakt op de website van de gemeente Meijel waarop tevens het herindelingsontwerp is geplaatst. Artikel 5, tweede lid, van de Wet algemene wet regels herindeling (Wet arhi) bepaalt weliswaar dat de terinzagelegging moet worden bekendgemaakt, maar het schrijft niet voor op welke wijze de bekendmaking dient te geschieden. Het publiceren op het internet acht ik een adequate wijze van bekendmaking. Dit laat onverlet dat deze gang van zaken geen schoonheidsprijs verdient en dat het voor de hand had gelegen om de terinzagelegging tevens via een aankondiging in het plaatselijke weekbericht bekend te maken. Het gemeentebestuur van Meijel en het provinciebestuur van Limburg hebben dat ook erkend. Daarnaast heb ik geconstateerd dat de burgers van de gemeente Meijel wel op diverse andere wijzen kennis konden nemen van het herindelingsontwerp en voldoende mogelijkheden hebben gekregen tot inspraak. Op de gemeentelijke website alsmede in het plaatselijke weekblad is diverse malen bekendheid gegeven aan de procedure van herindeling en aan de besluitvorming over het herindelingsontwerp. Dit heeft ook daadwerkelijk geresulteerd in een actieve betrokkenheid van de inwoners welke tot uiting is gekomen op de informatie- en burgeravonden in het najaar van 2007. Op 25 februari 2008 is de besluitvorming in de gemeenteraad van Meijel inzake de samenvoeging uitgesteld, omdat de FWM-PvdA-fractie de burgers wilde raadplegen tijdens een zogenoemde burgeravond. In de berichtgeving over de burgeravond was op te maken dat de beslissing tot samenvoeging geagendeerd was op 10 maart 2008. Daarnaast is in het plaatselijke weekbericht van de gemeente Meijel van 19 maart 2008 een overzicht geplaatst van de belangrijkste besluiten van het gemeentebestuur van Meijel waarin het herindelingsontwerp wordt genoemd en tevens melding wordt gemaakt dat dit ter inzage zal worden gelegd. Ook hebben diverse thema-avonden en een bijeenkomst «dag van de toekomst» betreffende de beoogde samenvoeging plaatsgevonden. Op basis van deze gegevens concludeer ik in de eerste plaats dat in formele zin is voldaan aan de voorschriften van de Wet arhi. In de tweede plaats is gedurende het proces ruimschoots voldaan aan het doel van deze bepaling, namelijk het betrekken van de burgers bij het proces.

De leden van de fracties van de SGP en van de CU leggen een vraag voor met betrekking tot het voorstel tot herindeling van de gemeenten Moordrecht, Nieuwerkerk aan de IJssel en Zevenhuizen-Moerkapelle. Waarom is niet gekozen voor wat door de commissie Van den Berg als de meest duurzame oplossing is aanbevolen?

De commissie Van den Berg heeft in haar bevindingen kenbaar gemaakt dat de meest duurzame oplossing één Zuidplaspoging is, bestaande uit de bij dit wetsvoorstel betrokken gemeenten, en de gemeenten Gouda en Waddinxveen. Het provinciebestuur van Zuid-Holland heeft eind 2007 geconcludeerd dat voor deze oplossing geen bestuurlijk draagvlak bestaat bij de betrokken gemeenten. De onderhavige samenvoeging wordt door de commissie Van den Berg ook als oplossing bestempeld, mits deze wordt aangevuld met een grenscorrectie ten gunste van de gemeente Gouda met het gebied de Gouweknoop gelegen in de gemeente Moordrecht en een beperkt gebied van de gemeente Zevenhuizen-Moerkapelle. In samenspraak met de provincie Zuid-Holland en de betrokken gemeenten is overeengekomen dat de nieuwe gemeente Zuidplas voor 2020 in overleg zal treden met de gemeente Gouda betreffende de besluit-

vorming voor een grenscorrectie. De urgentie om een eerdere grenscorrectie te bevorderen is niet aanwezig.

3. Financiële aspecten

De leden van de PvdA-fractie vragen de regering om de herindelingsbijdrage te verhogen, vanwege de aangekondigde bezuinigingen uit het gemeentefonds, zodat pas heringedeelde gemeenten geen extra nadelige financiële gevolgen ondervinden van gemeentelijke herindeling.

De Taakgroep Gemeenten heeft het kabinet geadviseerd om de financiële middelen te verruimen in het Gemeentefonds betreffende gemeentelijke herindeling. Het kabinet heeft dit advies overgenomen en besloten tot een verhoging van de maatstaf herindeling met ingang van 1 januari 2009. De verruiming houdt in dat het vaste bedrag voortaan op basis van twee raadsperioden, in plaats van één raadsperiode, wordt berekend. De nieuw te vormen gemeenten zullen conform de nieuwe maatstaf herindeling een tijdelijke aanvullende bijdrage ontvangen. De maatstaf herindeling is bedoeld om de tijdelijke frictiekosten, die het gevolg zijn van de herindeling, te compenseren. Volgens de berekeningen is de nieuwe maatstaf daarvoor toereikend. Deze maatstaf is niet bedoeld om gevolgen van andere ontwikkelingen in het gemeentefonds op te vangen. Daarvoor geldt dat de nieuw te vormen gemeenten ten opzichte van de overige gemeenten op gelijke voet worden behandeld.

De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
A. Th. B. Bijleveld-Schouten